

Elvyttävä Eurooppa

LOKAKUU 2020

EU-KATSAUS

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

SISÄLTÖ

EU JA FINANSSIPOLITIikka.....	3
EUROOPAN UNIONIN TILA VUONNA 2020.....	4
KOMISSIOn TULEVA AGENDA.....	5
EU:N ELPYMISPakETTI JA EXIT.....	6
VALTIONTUET KORONAOLoISSA.....	7
PÄÄOMAMARKKINAUNIONI TUKEE KESTÄVÄÄ KASVUA.....	8
ASKELIA MERENKULUN PÄÄSTÖKAUPPAAN.....	9
TETOISKUJA EU:N KAUPPASUHTEISTA.....	10
BREXIT - SOPIMUKSELLA VAI ILMAN?.....	11

Timo Vuori

Johtaja, kansainväliset asiat;
maajohtaja, Kansainvälinen
kauppakamari
timo.vuori@chamber.fi

Johanna Sipola

Johtaja
johanna.sipola@chamber.fi

Päivi Wood

Johtava asiantuntija,
liikenne- ja elinkeino-
politiikka
paivi.wood@chamber.fi

Ville Kajala

Johtava asiantuntija,
yhtiö- ja arvopaperimarkkina-
oikeus
ville.kajala@chamber.fi

EU JA FINANSSIPOLITIikka

Euroopan unionin jäsenmaiden johtajat pääsivät heinäkuussa sopuun historiallisesta kokonaisuudesta, jossa päätettiin yhdellä kertaa EU:n seitsemän seuraavan vuoden budjetista sekä 750 miljardin euron elpymisrahastosta. Yksi suuri muutos on se, että ensimmäistä kertaa normaaleja budjettimenoja rahoitetaan EU:n ottamalla velalla. Tämä mahdollistaa periaatteessa myös finanssipolitiikan harjoittamisen.

Suomessa hallitus, pääministeri ja valtiovarainministeri ovat vakuuttaneet, että menettely oli ainutkertainen, eikä avannut mitään uutta käytäntöä tulevaisuuteen. Samaan aikaan kuitenkin Ranskan presidentti sekä Saksan ulkoministeri ovat käyttäneet lähes päinvastaisia puheenvuoroja. Heidän mielestään nyt on kehitetty malli, jolla EU voi tulevaisuudessakin eri kriisien yhteydessä ottaa velkaa tuiki tarpeellisten menojen kattamiseksi.

Oman muistini mukaan EU on ollut aina jossakin kriisissä: perustuslaillista kriisiä seurasi finanssikriisi. Sitten tulivat eurokriisi, maahanmuuttokriisi ja koronakriisi. Joka kerta olisi ollut haluja ja tarpeita EU:n suuremmalle roolille, lisämenoilta tai finanssipolitiikalle. Kysymys kuuluukin, pitäisikö tällaisessa EU:n fundamentaalissa kehityskysymyksessä luottaa Suomen poliittisen johdon vai Ranskan ja Saksan vastaavien tahojen arvioon tulevaisuudesta. Kysymys oli retorinen.

On todennäköistä, että vastaavaan velkamalliin tarpeellisten lisämenojen kattamiseksi tullaan menemään viimeistään seuraavan komission aloittaessa. Aivan varma olen, että se tapahtuu tällä vuosikymmenellä. Euroopan keskuspankki on jo ottanut askeleen pidemmälle ja esittänyt, että elpymisrahasto velanottomekanismineen säädetään pysyväksi välineeksi EU:n budjettiin. Nyt olisikin kieltämisen sijaan tärkeämpää miettiä, minkälainen malli jatkossa palvelee Suomen etua – tai olisi ainakin mahdollisimman vähän haitallinen.

Lisätiedot: Juho Romakkaniemi
Toimitusjohtaja
juho.romakkaniemi@chamber.fi

EUROOPAN UNIONIN TILA VUONNA 2020

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen korosti 16.9.2020 pitämässään linjapuheessa, että koronaviruksesta selviytyminen ja talouden elpyminen ovat EU:n ensisijaisia tavoitteita. Samalla komissio aikoo edistää toimia, joilla vahvistetaan EU:n roolia kansainvälisenä toimijana sekä nopeutetaan siirtymistä uuteen normaaliin digitalisaation ja vihreän talouden kautta.

- 1. Elpyminen:** Komissio reagoi nopeasti koronavirukseen esittäessään EU:n elpymispakettia. Pakettia on tuettava EU:n pitkän aikavälin strategialla, jotta talous voi kasvaa kestävästi ja vahvistaa globaalia kilpailukykyä. Yritykset tarvitsevat toimintaympäristön, joka varmistaa pääsyn markkinoille ja kannustaa investoimaan.
- 2. Sisämarkkinat:** Komissio aikoo edistää sisämarkkinoiden kehittämistä. Markkinoille pääsyä ja siellä toimimista rajoittaa yhä byrokratia ja kaupan esteet. Sisämarkkinoiden toimivuus on varmistettava myös koronan aikana ja sen jälkeen. Markkinarajoituksia ja valtioiden kilpailua vääristäviä tukitoimia on ehkäistävä.
- 3. Vihreä talous:** EU voi onnistuneesti hillitä maailmanlaajuisia päästöjä vihreän talouden avulla. Keinoja ovat muun muassa kunnianhimoisten tavoitteiden asettaminen, johdonmukainen lainsäädäntö, tehokas hiilivuodonsuojaus, TK-investoinnit ja vahva ilmastodiplomatia. Ilmastotavoitteena on 55 prosentin päästoleikkaus vuoteen 2030 mennessä.
- 4. Euroopan unioni maailmassa:** Aktiivinen rooli kansainvälisessä yhteistyössä. EU vahvistaa suhteita vakiintuneisiin kumppaneihin, puolustaa monenvälistä WTO-kauppajärjestelmää sekä jatkaa kauppasuhteiden syventämistä suurten ja nousevien talouksien kanssa. Tavoitteena on kansainvälisen politiikan ja talouden vakaus.

Lisätiedot: Timo Vuori

KOMISSIION TULEVA AGENDA

Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen nosti esille EU:n tilaa koskevassa puheessaan seuraavat konkreettiset toimet:

1. Pandemiat ja terveysuhat:

- Euroopan lääkeviraston ja Euroopan tartuntatautivirasto ECDC:n vahvistaminen
- Euroopan biolääketieteen tutkimus- ja kehitysvirasto BARDA:n perustaminen
- EU:n toimivallan selkeyttäminen terveysasioissa

2. Talous ja työmarkkinat:

- SURE-ohjelmasta tukea 90 miljardia euroa työntekijöille ja yrityksille
- Ehdotus vähimmäispalkasta työehtosopimuksen tai lakisääteisen vähimmäispalkan kautta
- EU:n teollisuusstrategian ja kilpailusääntöjen päivitys 2021 mennessä
- Ihmisten liikkuvuutta koskeva uusi strategia Schengen-alueesta

3. Vihreä talous ja ilmasto:

- Euroopasta ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä
- 750 miljardin euron rahoituksesta kerätään 30 prosenttia vihreiden joukkovelkakirjojen avulla
- Luodaan eurooppalaisia vetylaaksoja teollisuuden, liikenteen ja maaseudun tarpeisiin
- Rakennusten kunnostamiseen kannustava eurooppalainen aloite

4. Digitalisaatio:

- Luodaan eurooppalainen pilvipalvelu – pohjana GaiaX
- Uuden teknologian, tekoälyn, edistäminen ja sitä tukeva sääntely
- Luodaan suojattu eurooppalainen sähköinen henkilöllisyys
- 8 miljardin euron investoinnit seuraavan sukupolven supertieto-koneisiin

Lisätiedot: Timo Vuori

EU:N ELPYMISPAKETTI JA EXIT

EU-maiden fokus on nyt vahvasti koronapandemian kurissa pitämisessä, talouden elvyttämisessä ja talouden avaamisessa pandemiasta huolimatta. Komissio on antanut suosituksensa EU-maiden matkustamiseen liittyviin rajoituksiin ja tautitilanteen arvioimiseen. Unionissa väännetään parhaillaan kättä myös EU-rahoituksen painotuksista ja elpymispaketin yksityiskohdista.

EU-maiden hallitukset laativat parhaillaan suunnitelmia avustusten käyttökohteille. Suomi toimittaa oman uudistus- ja investointiohjelmansa komissiolle alkuvuodesta 2021. Suunnitelmiin on saatava muiden jäsenmaiden ja komission hyväksyntä.

Komissio arvioi suunnitelmat läpinäkyvien kriteerien perusteella. Kriteerit ovat:

- 1. Yhdenmukaisuus maakohtaisten suositusten kanssa.**
- 2. Vahvistettava kasvupotentiaalia ja työpaikkojen luomista.**
- 3. Vahvistettava jäsenvaltion palautumiskykyä taloudellisesti ja sosiaalisesti.**
- 4. Tehokas panostus vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen on edellytys. Ainakin 30 prosenttia rahoituksesta on käytettävä tähän.**

Suomen osuus elvytyspaketista on alkuperäisen arvion mukaan noin 3,2 miljardia euroa. Kansallista valmistelua koordinoi valtionvarainministeriö ja muut ministeriöt valmistelevat sektorikohtaisia esityksiään. Esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriö painottaa seuraavia teemoja: TKI, toimialojen vähähiiliset tiekartat, viennin edistäminen ja kansainvälistyminen sekä aktiivinen työvoimapolitiikka.

Hallitus antaa selonteon eduskunnalle Suomen uudistumis- ja investointisuunnitelmasta syksyn aikana. Suomi toimittaa suunnitelmansa komissiolle alkuvuodesta, lopulliset suunnitelmat EU-tasolla hyväksytään huhtikuussa 2021.

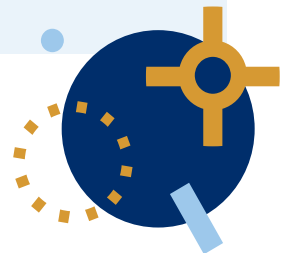
Lisätiedot: Johanna Sipola

VALTIONTUET KORONAOLIOISSA

Koronaepidemian yhteydessä EU pyrkii tukemaan taloutta tilapäisten valtiontukipuitteiden avulla. Komissio on lähettänyt jäsenvaltioiden kommentoitavaksi ehdotusluonnoksen tilapäisten valtiontukipuitteiden soveltamisen jatkamisesta. Ehdotuksessa esitetään seuraavaa:

- 1.** Jatketaan tilapäisten puitteiden nykyisiä säännöksiä kuudella kuukaudella, maksuvalmiustuki mukaan luettuna. Tavoitteena on antaa jäsenvaltioille mahdollisuus tukea yrityksiä koronaviruskriisin yhteydessä erityisesti silloin, kun yritysten tarve tai kyky käyttää tilapäisiä puitteita ei ole tähän mennessä täysin toteutunut. Samalla turvataan tasapuoliset toimintaedellytykset yrityksille.
- 2.** Laajennetaan tilapäisten puitteiden soveltamisalaa ja huomioidaan jatkuva taloudellinen epävarmuus sekä merkittävästi liikevaihtoa menettävien yritysten tarpeet. Jäsenvaltioille mahdollisuus osallistua sellaisiin yritysten kiinteisiin kustannuksiin, joita tulot eivät kata. Väliaikaisella tukemisella pyritään estämään yritysten pääomatilanteen heikentyminen, ylläpitämään niiden liiketoimintaa ja tarjoamaan hyvät edellytykset kriisistä selviytymiseen.
- 3.** Mukautetaan tilapäisten puitteiden mukaisten pääomitustoi-
mien edellytyksiä. Etenkin niitä, jotka koskevat valtion irtautumista yrityksistä, joissa valtio oli osakkeenomistaja ennen pääomapohjan vahvistamista. Ehdotetut muutokset antaisivat valtiolle mahdollisuuden irtautua osakkuudestaan tällaisiin yrityksiin riippumattoman arvioinnin avulla. Samalla säilytettäisiin suoja-toimet toimivan kilpailun suojaamiseksi sisämarkkinoilla.

Lisätiedot: Päivi Wood

PÄÄOMAMARKKINAUNIONI TUKEE KESTÄVÄÄ KASVUA

Euroopan komissio on julkaissut toimintasuunnitelmansa eurooppalaisten pääomamarkkinoiden kehittämiseksi. Pääomamarkkinaunionin tavoitteena on:

- 1. Tukea kestäväää kasvua helpottamalla yritysten pääomanhankintaa.**
- 2. Edistää yksityissijoittajien pitkäjänteistä säästämistä ja sijoittamista.**
- 3. Edistää jäsenvaltioiden rajat ylittävää sijoitustoimintaa.**

Toimintasuunnitelmaan sisältyy 16 toimenpidekokonaisuutta, joilla komissio pyrkii muun muassa tekemään pörssilistautuminen yhtiöille houkuttelevammaksi, parantamaan pankkien kykyä rahoittaa niitä PK-yrityksiä, jotka ovat liian pieniä hakemaan rahoitusta pääomamarkkinoilta sekä poistamaan rajat ylittävien sijoitusten esteitä. Myös yksityissijoittajien osallistumista pääomamarkkinoille pyritään edistämään eri toimin.

Komission on tarkoitus antaa toimintasuunnitelmaan liittyvät lainsäädäntöehdotukset vuosien 2021–2023 aikana.

Lisätiedot: Ville Kajala

ASKELIA MERENKULUN PÄÄSTÖKAUPPAAN

Liikennesektori on suurien haasteiden edessä päästövähennysten saavuttamiseksi. Euroopan komission mukaan liikenteen hinnat tulee suhteuttaa ympäristö- ja terveysvaikutuksiin. Yhtenä komission asettamista askelmerkeistä kohti vähäpäästöisempää liikennettä on Euroopan päästökauppajärjestelmän laajentaminen merenkulkuun koordinoitusti kansainvälisessä merenkulkujärjestössä (IMO) tehtävän työn kanssa.

Merenkulku on Suomelle hyvin merkityksellinen, koska Suomen ulkomaankauppa on erityisen riippuvainen meriliikenteestä. Suomen kannalta olennaista on, että Suomelle tärkeät asiat huomioidaan EU:n päästökaupan valmistelussa jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Yhtenä esimerkkinä se, että merikuljetusten päästöt vaihtelevat alustyyppien mukaan ja vaihtelu eri alustyyppinen välillä on suurta. Toisena esimerkkinä se, miten talvimerenkulun vaatimukset huomioidaan päästökauppaa rakennettaessa.

Päästökaupan käytännön toteuttaminen on vielä avoinna. Komissio on aloittanut normaalit valmisteluprosessit lakiehdotuksen antamiseksi merenkulun päästökau-
pasta ensi kesänä. Samaan aikaan Euroopan parlamentti äänesti toisen lakiehdotuksen yhteydessä siitä, että päästökauppajärjestelmää tulisi laajentaa merenkulkuun nopeutetulla aikataululla. Parlamentin näkemyksen mukaan merenkulun päästökauppaan tulisi sisällyttää unionin sisällä tapahtuvat laivamatkat ja kansainväliset laivamatkat, jotka alkavat tai päättyvät unionin satamiin.

Ratkaisut meriliikenteen päästöjen vähentämiseen tulisi tehdä ensisijaisesti globaalilla tasolla. Komission ja parlamentin tahtotila on kuitenkin vahva ja vaikka alueelliseen päästökauppaan sisältyy riski päästöjen siirtymisestä päästökauppajärjestelmän ulkopuolelle, on Suomen pystyttävä vaikuttamaan omista lähtökohdistaan mahdolliseen EU-tason ratkaisuun. Päästökauppa tarjoaa myös mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle. Komission valmistelutyö päästökaupan lakiehdotuksen osalta jatkuu tämän syksyn aikana.

Lisätiedot: Päivi Wood

TIETOISKUJA EU:N KAUPPASUHTEISTA

- 1. EU:n uudistuva kauppapolitiikka.** Komission käynnistämä kuuleminen EU:n kauppapolitiikan suunnasta jatkuu marraskuuhun asti. Tärkeimpänä teemana on unionin itsenäisyyden ja riippumattomuuden parantaminen maailmalla. Samalla edistetään sääntöpohjaisten kansainvälisten markkinoiden asemaa. WTO:n asemaa halutaan edistää ja palauttaa entiselleen. Tämä pätee etenkin riidanratkaisun saralla.
- 2. EU-USA-minidiili.** EU ja Yhdysvallat ovat päässeet yhteisymmärrykseen tulleja alentavasta minipaketista. Sopimuksen mukaan EU poistaa tullit amerikkalaisilta hummereilta ja Yhdysvallat alentaa muutamien eurooppalaisten tuotteiden, kuten valmisruokien ja pintakäsittelyaineidelle tulleja 50 prosentilla. Alennukset koskevat arviolta noin 110 miljoonaa dollaria USA:n viennistä Eurooppaan ja 160 miljoonaa dollaria arvosta EU:n viennistä Yhdysvaltoihin.
- 3. EU-Kiina-dialogi.** EU:n ja Kiinan huippukokous pidettiin virtuaalisesti 14.9.2020. Agendalla oli muun muassa mahdollinen investointisopimus, elvytys- ja koronatoimet sekä geopoliittiset jännitteet. Kaupan ja investointien vastavuoroisuus, valtiontuet ja valtionyhtiöt ovat keskeisiä kohtia, joista neuvotellaan osana EU-Kiina -investointisopimusta. EU odottaa Kiinalta yhä myönnötyksiä yritysten markkinoille pääsyssä. Kokouksen yhteydessä vahvistettiin myös sopimus, jolla turvataan maantieteellisten merkintöjen tunnustaminen puolin ja toisin. Tämä on keskeinen asia erityisesti maataloustuotteille.
- 4. EU-Vietnamin kauppasopimus.** EU:n ja Vietnamin välinen vapaakauppasopimus astui voimaan elokuussa 2020. Vietnam saa vielä tullietuuksia alkuperätuotteilleen. Vapaakauppasopimus poistaa yli 99 prosenttia tuontitulleista EU:n ja Vietnamin välillä. Osa EU:n alkuperätuotteiden viennistä Vietnamiin vapautuu tulleista heti. Muiden tuotteiden tullit poistuvat vaiheittain kymmenen vuoden aikana. Vietnamin alkuperätuotteiden tullit poistuvat tuonnissa unioniin vaiheittain seitsemässä vuodessa. Eri pituisissa aikatauluissa on otettu huomioon Vietnamin asema kehittyvänä maana.

Lisätiedot: Timo Vuori

BREXIT - SOPIMUKSELLA VAI ILMAN?

EU:n ja Britannian neuvottelut kauppasuhteesta jatkuvat. Viimeinen virallinen neuvottelukierros päättyi ilman merkittäviä sitoumuksia. Molempien osapuolien neuvottelijat ovat sitoutuneet jatkamaan neuvotteluja, mutta pääministeri Boris Johnsonin asettama takaraja on ollut 15.10, eivätkä kuviot tunnu selkeytyvän esimerkiksi valtiontukien osalta. EU on myös aloittanut rikkomusmenettelyn Britannian uuteen sisämarkkinalakiin liittyen, koska se rikkoo erosopimusta.

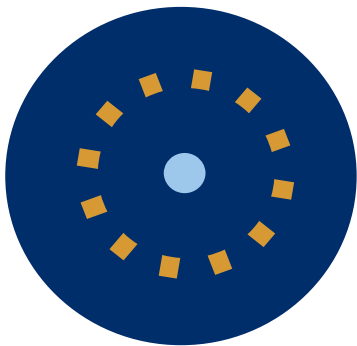

EU keskustelee Brexitistä lokakuun huippukokouksessa.

Britannia on myöntänyt rikkeen itse, mutta ei kuitenkaan tehnyt asialle mitään ennen komission asettamaa takarajaa. EU keskustelee Brexitistä lokakuun huippukokouksessa. Mikäli mitään kauppasopimusta ei synny, EU:n ja Britannian välistä kauppaa käydään tulevaisuudessa WTO-sääntöjen ja -tullien pohjalta. Tämä tuo tullibyrokratian vientiin ja tuontiin. Vaikeuksia voi ilmetä markkinasääntelyn ja teknisten määräysten eroavaisuuksista johtuen.

Lisätiedot: Timo Vuori

KESKUS- KAUPPAKAMARI

Keskuskauppamari, World Trade Center Helsinki,
PL 1000, Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppamari@chamber.fi | @K3FIN
kauppamari.fi